

Barne- og likestillingsdepartementet

Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Din ref./Deres ref:
200803719-/PKOS

Min ref./Vår ref:
GBR/gbr

Beaivi/Dato:
27.07.2009

VEDRØRENDE SKRIFTLIG HØRING I FORBINDELSE MED NORGES 19./20. RAPPORT TIL FNs RASEDISKRIMINERINGSKOMITÉ (CERD)

Vi viser til deres høringsbrev datert 30.04.09 der det sivile samfunnet inviteres til å komme med innspill til deres arbeid med Norges 19./20. rapport til FNs rasediskrimineringskomité (CERD). Norske Samers Riksforbund er glad for denne muligheten til å belyse en del utfordringer vi ser det samiske samfunnet fortsatt står ovenfor sett i lys av vår status som urfolk i Norge, med de samme rettighetene til å kultur, språk og samfunnsliv på linje med øvrig befolkning i Norge. Vår høringsuttalelse følger:

Samiske barns rettigheter

Norske Samers Riksforbund mener at samiske barn ikke er sikret tilfredsstillende utvikling og vern slik at de fullt ut og på like fot kan nyte menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, jfr. artikkel 2, andre ledd, da de etter vårt skjønn nødvendige forholdsregler på det sosiale og kulturelle området ikke er ivaretatt for de samiske barns møte med barnevernstjenesten og skoletilbudet.

Et barn skal ikke nektes retten til språklig og kulturell utvikling. Ansvarlige myndigheter bør sørge for å få samisk språk og kulturkompetanse inn i fosterhjem

Norgga Sámiid Riikkasearvi | Vuona Sámi Rijkasiebrre | Nørjen Saemiej Rijkasiebrre | Norwegian Saami Association | Norske Samers Riksforbund | www.NSR.no

Postboks 173	Tlf	+47 78 48 69 55	Bankgiro	4901.10.15084	Mob.	+47 988 50 273
N-9521 GUOVDAGEAIDNU	Fax	+47 78 48 69 88	Org.nr.	971 481 463	E-post	nsr@nsr.no

og barnevernsinstitusjoner. I dag er det ingen som har overordnet myndighet til å påse at samiske barn og familiers rettigheter blir fulgt, og dette skaper stor usikkerhet. Familier som blir fratatt et barn er allerede i en vanskelig situasjon, og usikkerheten ved om barnet får bo hos en fosterfamilie med samisk språk og kultur forverrer situasjonen ytterligere.

Norske samers riksforbund frykter at samiske barns rett til sin egen kultur og eget språk er innskrenket gjennom dagens barnevernstilbud. Samiske barn som opplever overgrep eller på annet måte blir forsømt og trenger hjelp har et stort behov for å bli møtt av et hjelpeapparat som har kjennskap til dets kulturelle bakgrunn. Det er i dag ikke tilstrekkelig samisk kulturkompetanse i barnevernstjenesten og tjenesten besitter ikke grundig kjennskap og forståelse til verdier og normer i de samiske samfunnet generelt. Denne tilkortkomning er svært beklagelig og samiske familier er ikke trygge på at man får den hjelp som er til barnets beste når en krise oppstår og et barn kommer under offentlig omsorg. Dette medfører at samiske barn ikke nyter samme menneskerettigheter og rettigheter som barn i samfunnet for øvrig.

Norske utdannings myndigheter har fornyet skolens læreplaner hvert 10. år. Utdanningsreformene er nødvendige og er ment å utvikle grunn- og videregående skole opplæringa i henhold til internasjonale forventninger og standarder. Oppbygging av den samiske skolen er en pågående prosess, samtidig som man ønsker å utvikle et godt samisk skoletilbud, så er man en del av nasjonale skolereformer i takt med Regjeringens forventninger. Norske samers riksforbund mener at stadige nye reformer i skoleverket uten forståelse for utfordringene i den samiske skolen og uten at det følger med tilstrekkelig med ressurser for å utvikle oppdaterte læremidler og læreverk hemmer utviklinga av det samiske skoletilbudet og dermed samiske barns rett til likeverdig og kulturelt og språklig adekvat undervisningstilbud. Det er også stor variasjon i utfordringene i den samiske skolen avhenging av hvor i landet det samiske barnet bor.

Det er beklagelig at selv om samiske myndigheter gjør en stor jobb med å få utviklet og produsert læremidler, så er utfordringene fortsatt store i forhold til få lærebokforfattere og i forhold til svak økonomi i forlagene og distribusjonssystemet i samiske områder. Norske samers riksforbund frykter at sentrale myndigheters manglende forståelse for utfordringene i den samiske skolen og lite ressurser til å gjennomføre et reelt samisk kunnskapsløft ikke sikrer tilfredsstillende utvikling av skoletilbudet for samiske barn.

Helsetjenesten

Norske samers riksforbund er bekymret for at samiske pasienter ikke får et likeverdig helsetilbud. Fortsatt i dag møter samiske pasienter mangel på samisktalende helsepersonell eller de blir ikke tilbudt tolketjeneste i sitt møte med sykehuset. Vi frykter at spesielt den eldre samiske pasient vil føle seg utrygg med helsetjenesten som tilbys i store deler av det samiske området, samtidig som det er en overhengende fare for feilbehandling grunnet misforståelser som kan oppstå grunnet språklige og kulturelle utfordringer.

Senest i vår belyste media (http://www.nrk.no/kanal/nrk_sami_radio/1.6615605) en sak der avdelingslederen ved et sykehus mente at den samiske pasienten skulle klare seg med tegnspråk og pekebok. Selv om taleevnen i dette konkrete tilfellet var hemmet, så vil man ikke få sjekket om pasienten faktisk forstår hva sykehuspersonalet sier og i tillegg kan mangel på kulturkompetanse bidra til ytterligere misforståelser i forhold situasjonen. Det konkrete eksemplet er dessverre ikke enestående, men ett blant flere tilfeller som er blitt gjort kjent gjennom media. Historiene vi ikke hører om er dessverre enda flere. Selv om mange enkeltmennesker gjør en stor innsats for de samiske pasientene, så er det helhetlige tilbudet fortsatt for dårlig i dag. Norske samers riksforbund mener det bør settes inn langt større innsats for å øke forståelsen for den samiske brukers behov og at tiltak for å styrke det samiske helsetilbudet må settes i verk for å sikre et likeverdig helsetilbud for den samiske pasienten.

Informasjon

Selv om norske myndigheter har avsatt midler til informasjon for den øvrige befolkning om samer i Norge, så mener Norske samers riksforbund at det fortsatt er et stort informasjonsbehov om samer i den norske og øvrige befolkning. I Finnmark oppleves det daglig en opphetet debatt om samiske rettigheter i lokal- og regional media, med til dels tøffe fronter. Dette kan oppleves svært negativt spesielt for barn og unge som er i ferd med å forme sin identitet og det å være same kan oppfattes som svært negativt. Også lengre sør i landet ser man tilfeller der organisasjoner tydelig har satt det samiske folk i bås og ikke vil anerkjenne samer med universitetsutdanning som urfolk.

Norske samers riksforbund mener eksemplene ovenfor viser at det fortsatt er et stort behov for informasjon om samer, om vår situasjon og rettigheter for å forebygge offentlige debatter som har diskriminerende og rasistiske undertoner, samt etablering av organisasjoner som har som formål å redusere samers rettigheter.

Norske samers riksforbund håper statenes prosess for å ratifisere Nordisk samekonvensjon snart viser resultater. Vi mener Nordisk samekonvensjon kan styrke samisk kultur, samfunnsliv og næringer på mange områder. Nordisk samekonvensjon vil være et sentralt verktøy for å etablere en felles samisk plattform i de tre nordiske landene samene bor i, men den vil spesielt kunne styrke samiske barns skole- og læremiddeltilbud.

Norske samers riksforbund har i denne høringsuttalelsen valgt å fokusere spesielt på samiske barns og pasienters rettigheter til likeverdig tilbud, samt pekt på mangel på informasjon om samer i det norske samfunnet. Vi har tillitt til at det fortsatt arbeides med spørsmål rundt samers ressursgrunnlag og rettigheter til land og vann i områder utenfor Finnmark, samt fiske i fjorder og langs kysten, da det er ting som har vært tatt opp i tidligere rapporter og kommunikasjon med FNs rasediskrimineringskomité.

Vi håper våre innspill blir tatt godt i mot og at de er til hjelp i deres utforming av Norges 19./20. rapport til FNs rasediskrimineringskomité (CERD).

Dearvvuodaiguin / med hilsener

Gunn-Britt Retter
Organisatorálaš nubbinjodiheaddji / Organisatorisk nestleder